

Tetiana Kolodzieva
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Management,
Logistics and Innovation
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*

Колодізева Т.О.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту, логістики та інновацій
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-675-1-37>

TRENDS IN LOGISTICS DEVELOPMENT IN UKRAINE UNDER MARTIAL LAW IN THE ASPECT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

З початку військових дій в Україні, вітчизняна логістика зазнала багато трансформацій, відповідаючи на серйозні виклики та вирішуючи проблеми як в середині країни так на міжнародному ринку. Процеси трансформації супроводжувалися адаптацією та інтеграцією вітчизняної логістики до європейських стандартів перевезень і ланцюгів постачання, вимог безпеки, стійкості та цифровізації логістичних процесів.

Функціонування логістики в Україні в умовах воєнного стану досліджували такі науковці, як Блага М., Васильців Н., Гринів Н., Дзуліт З., Завербний А., Кириченко А., Коваленко О., Кушнір Ю., Лисий В., Литюга Ю., Михайлик Н., Міценко Н., Міщук І., Морожик О., Поп М., Поп Ю., Равліковська А., Стебляк Д., та ін. В той же час, наукові дослідження ще отребують узагальнення тенденцій розвитку сучасної вітчизняної логістики, з урахуванням того, як ці тенденції вплинуть в майбутньому на процеси євроінтеграції України в повоєнний період.

Метою дослідження є аналіз та узагальнення тенденцій розвитку логістики в Україні в аспекті її трансформації в умовах воєнного стану та адаптації до євроінтеграційних процесів.

Сучасна вітчизняна логістика суттєво трансформувалась від початку повномасштабного вторгнення рф в Україну:

1. Організаційно та географічно змінилися внутрішні та міжнародні ланцюги поставок, логістичні системи підприємств: як зазначає Н.М. Васильців [1, с. 3], зниження обсягів перевезень на 90% повітряним

видом транспорту призвів до переведення логістичних перевезень переважно на автомобільний вид транспорту (залізничний також скоротився на 40%), що, в свою чергу, призвело до черг на кордонах, масових подовжень та порушень термінів поставок, зростання вартості перевезень; на міжнародні ланцюги поставок значний вплив здійснило блокування морських портів країни, які почало обслуговувати лише канали експорту та імпорту зернових (в межах «зернового коридору»); логістичні підрозділи підприємств відчули суттєву нестачу логістичних кадрів, що пов'язано з мобілізацією чоловіків, з погіршенням психологічного стану працівників через підвищення небезпеки на робочому місці; логістичні компанії стикнулись з фінансовими проблемами через скорочення обсягів перевезень та складських запасів, обумовлених падінням обсягів виробництва в більшості галузей економіки, через втрату клієнтів в зв'язку з окупацією територій, а також, через нестабільність національної валюти [6, с. 166]; релокація українського бізнесу на захід країни призвела до кардинальної зміни логістичних процесів та потоків; виникло багато труднощів в здійсненні логістичних операцій через введення комендантської години, через ризики атак тощо, особливо вразливою стала логістика підприємств прифронтових територій [4, с. 24].

2. Логістична та енергетична інфраструктура зазнала масштабних руйнувань: з 2022 року через зруйнування логістичних складських потужностей під Києвом [1, с. 3], було втрачено близько 20% загальної складської інфраструктура країни (що виявило її нераціональний географічний розподіл), практично повністю зруйнована логістична інфраструктура прифронтових територій; негативний вплив війни зазнала транспортна інфраструктура через пошкодження автомобільних шляхів/залізничних колій, втрату транспортного парку, почав спотерігатися брак транспортних засобів через мобілізацію автомобілів та подовження маршрутів перевезень [6, с. 168]; суттєвих руйнувань зазнала енергетична інфраструктура, що критично вплинуло на всі аспекти функціонування мікро- та макрологістичних систем.

3. Змінився склад та пріоритетність логістичних потоків: суттєво збільшилась важливість та обсяги товарних потоків, представлених продуктами тривалого зберігання та продуктами першої необхідності, паливом, гуманітарними вантажами [3, с. 217; 4, с. 24].

Зазначені трансформації виступили каталізатором структурних змін та прискорили адаптаційні процеси, спрямовані на формування нових економічних, безпекових та інтеграційних умов функціонування вітчизняної логістики.

Зростання ролі сухопутних коридорів в напрямі європейських країн обумовило необхідність адаптації логістичної інфраструктури до європейських стандартів, зокрема у сфері митного контролю; лібералізації податкової та митної політики; транспортної безпеки та

технічного регулювання; розвитку оперативних експортних логістичних рішень, сучасних центрів та електронних сервісів [4, с. 24].

Перспективною є модернізацію транспортної інфраструктури, розвиток прикордонних логістичних хабів та відповідної гармонізації нормативно-правової бази. Реалізація ініціатив ЄС, зокрема «шляхів солідарності», сприяла підвищенню пропускну́ї спроможності транспортних коридорів та посиленню транзитного потенціалу України [8; 9; 10].

Стратегічним орієнтиром розвитку логістики воєнного стану є прискорена цифровізація логістичних процесів для підвищення їх ефективності, прозорості та інтеграційного потенціала. В цьому аспекті важливою є підписана у 2023 році угода про приєднання України до програми Connecting Europe Facility (CEF) [10], що дозволить забезпечувати фінансуванням з боку ЄС українські проекти у сферах транспорту, енергетики та цифрових технологій. Важливим досягненням України є те, що вона увійшла до довірчого списку ЄС, що означає можливість автоматичної перевірки українських електронних підписів та печаток на цифрових документах в державах – членах Європейського Союзу [2, с. 56–57].

Впровадження цифрових платформ управління перевезеннями, електронного документообігу та систем моніторингу руху вантажів дозволить зменшити логістичні витрати та підвищити стійкість ланцюгів постачання, вирішити кадрові та гендерні проблеми логістичного персоналу в умовах післявоєнного відновлення [1, с. 4; 5, с. 36–37].

Важливою є подальша модернізація енергетичного потенціалу України через реалізацію проектів взаємного інтересу (РМІ) відповідно до оновлених правил ЄС щодо енергетичної інфраструктури. РМІ представляє собою нову концепцію, введена в межах оновленого Регламенту Трансєвропейських мереж для енергетики (TEN-E), яка дозволяє інфраструктурним проектам (третьох країн, включаючи Україну), спрямованих на об'єднання з ЄС, мати переваги в аспектах спрощення процедур отримання дозволів і доступу до фінансування [10].

Таким чином, логістика України у воєнний та повоєнний період повинна розвиватись в напрямі комплексної трансформації, яка включає відновлення та модернізацію зруйнованої логістичної та енергетичної інфраструктури, подальшу адаптацію до стандартів ЄС та активне впровадження інноваційних і цифрових рішень. Євроінтеграційний вектор розвитку логістики сприятиме формуванню конкурентоспроможної, стійкої та інтегрованої логістичної системи, здатної забезпечити ефективну участь України в європейських та глобальних ланцюгах створення вартості.

Література:

1. Васильців Н. М. Трансформація та адаптація логістики до викликів в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-78>
2. Інтеграція в рамках Асоціації: динаміка виконання Угоди між Україною та ЄС : аналітичний звіт / За ред. В. Мовчан та І. Коссе. 5-е вид., доповн. Київ : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2023. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2023/Report_Integration_2023_ua.pdf.
3. Коваленко О. В., Кириченко А. В. Трансформації глобальних логістичних продовольчих ланцюгів в умовах війни в Україні. *Продовольчі ресурси*. 2023. № 20. С. 20–20. URL: <https://iprjournal.kyiv.ua/index.php/pr/article/view/678>
4. Кушнір Ю. Б., Блага М. М., Поп М. В., Поп Ю. В. Логістика та міжнародна торгівля України в умовах війни. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2023. № 1 (61). С. 23–25. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1\(61\).23-25](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1(61).23-25)
5. Литюга Ю. В., Морозик О. А. Трансформація логістики воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. DOI: [10.33111/EE.2023.50.LytiuhaY_MorozhykO](https://doi.org/10.33111/EE.2023.50.LytiuhaY_MorozhykO)
6. Михайлик Н. І. Основні виклики та перспективи розвитку транспортної логістики в умовах війни. *Актуальні проблеми економіки та управління підприємствами: зб. наук. праць*. 2020. Вип. 1 (20). С. 163–172. DOI: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.163-172>.
7. Міценко Н. Г., Міщук І. П. Сутність та проблеми функціонування системи міжнародної логістики в екстремальних умовах. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія: Економічні науки*. 2022. № 68. С. 20–27. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/1813573>
8. Алісандрो Джілі (Alessandro Gili). Rebuilding connections: Ukraine’s transport infrastructure and the road to EU integration / Istituto per gli Studi di Politica Internazionale – 2025. URL: <https://www.ispionline.it/en/publication/rebuilding-connections-ukraines-transport-infrastructure-and-the-road-to-eu-integration-210910> (дата звернення: 20.01.2026).
9. European Commission – Mobility and Transport. EU and Ukraine continue strengthening Solidarity Lanes and cooperation on connectivity, safety and sustainability of transport. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/eu-and-ukraine-continue-strengthening-solidarity-lanes-and-cooperation-connectivity-safety-and-2024-03-22_en (дата звернення: 20.01.2026).
10. European Commission further integrates Ukraine into EU Single Market through the Connecting Europe Facility for infrastructure funding. URL: https://transport.ec.europa.eu/news-events/news/european-commission-further-integrates-ukraine-eu-single-market-through-connecting-europe-facility-2023-06-06_en (дата звернення: 20.01.2026).